

Mgr. Silvia Herianová

RÁMCOVÁ KONCEPCIA PROGRAMOVÉHO SMEROVANIA A ORGANIZAČNÉHO ROZVOJA GALÉRIE JOZEFA KOLLÁRA

Vo svojom motivačnom liste som uviedla, čo ma vedie k tomu, že som sa prihlásila do výberového konania na pozíciu: „Projektová koordinátorka GaJK“. Do istej miery by sa obsah listu dal vnímať aj ako koncepcia, aj keď nedal odpovede na všetky témy, ktoré koncepcia fungovania organizácie v sebe zahŕňa. Môj motivačný list však dal odpoveď na otázku o tom, ako vnímam seba a svoju úlohu v pozícii projektovej koordinátorky. Verím, že bolo z neho cítiť, že som človek, ktorý by v uvedenej práci nepresadzoval seba a iba svoje predstavy o obsahovej náplni práce GaJK; skôr by som počúvala, spájala a snažila sa cez spolupráce vytvoriť typ inštitúcie, ktorá by mala korene v komunite SBM a mesta, ale dokázala by tiež realizovať spolupráce v rámci Slovenska i mimo neho. Mnohé z toho, čo tu uvádzam, je postavené iba na mojich pozorovaniach zvonku, nakoľko nepoznám realitu z pozície internej zamestnankyne alebo blízkej spolupracovníčky.

1) Silné a slabé stránky GaJK

Silné stránky:

- Krásne, veľké a bohato štruktúrované priestory galérie – umožňujú realizovať výstavy rôzneho druhu ako aj iné podujatia;
- Lokalizácia v centre B. Štiavnice, mesta UNESCO – na trasách návštevníkov mesta;
- Bohatá zbierka historického umenia, s ktorou je možné tvorivo pracovať aj v kontexte prezentácie súčasného umenia;
- Príspevková organizácia – základné náklady fungovania sú pokryté;
- Súčasť veľkého múzea – predpoklad pre vznik zaujímavých interných spoluprác a synergií;
- Dobré meno z posledných rokov – GaJK sa dostala do povedomia odbornej i laickej verejnosti vďaka kvalitným a odvážnym umeleckým/kurátorským projektom;
- Umelci/kyne a kurátori/ky vnímajú GaJK aj ako priestor pre realizáciu výstav súčasných umelcov;
- Predpokladám, že GaJK by mohla ponúkať rezidenčné pobyty umelcom, resp. by SBM mohlo ponúkať širokospektrálne rezidenčné pobyty, počas ktorých by mohli vznikáť zaujímavé interdisciplinárne prepojenia a následne prezentácie;
- Rozbehnuté spolupráce so školami – ponuka aktivít na webe (dáva priestor na doplnenie).
- Nové vedenie SBM, ktoré berie galériu vážne.

Slabé stránky (radšej by som ich nazvala „výzvy pre ďalší rozvoj“):

- Galéria (ani SBM) nekomunikuje svoju víziu a misiu (nenašla som na webe SBM);
- GaJK pôsobí trochu izolovane, ako inštitúcia, ktorá má veľký potenciál pre spolupráce, len ho nie celkom využíva (aj keď pod vedením Ivety Chovanovej sa toto začalo výrazne meniť, čo som vnímala veľmi pozitívne);
- Polemika ohľadom smerovania mohla mnohých zneistiť – staré umenie alebo súčasné umenie?;
- V povedomí banskoštiavnickej verejnosti má galéria stále povest', že vystavuje iba Kollára či Gwerka;
- Nedostatočné technické vybavenie GaJK – potrebné napr. pre intermediálne výstavy súčasných umelcov;
- Vizuálny smog v interiéroch GaJK;
- Budovy galérie sú súčasťou monolitu jednej strany Námestia Sv. Trojice, sú teda ťažšie rozoznateľné (Lucia Tkáčová vo svojom projekte Zlaté časy riešila aj tento problém) ;
- Nemožnosť žiadať o granty na FPU a FPKNM.

2) Vízia smerovania GaJK

Tvorbu vízie smerovania inštitúcie, či organizácie vnímam ako veľmi dôležitý moment organizačného rozvoja. Vzniká v procese, kde tím zdieľa svoje hodnoty, a v prípade GaJK berie do úvahy aj štátom dané požiadavky na náplň práce inštitúcie, ktorej je galéria súčasťou. Tvorba vízie je náročný proces, ak jej tvorcom nie je jeden človek. Vízia pre GaJK bude musieť vzniknúť v riadenom procese diskusie tímu galérie a zástupcov SBM.

Moja súkromná vízia pre GaJK je nasledovná:

Galéria Jozefa Kollára je inštitúcia, ktorá zhromažďuje a chráni umelecké diela viažuce sa k regiónu Banskej Štiavnice, ale aj iné, reflektujúce kultúrnu krajinu ovplyvnenú banskými činnosťami, a tvorivo využíva potenciál historických umeleckých diel ako i diel súčasného vizuálneho umenia tak, že prispieva k budovaniu slobodnej, vzdelanej a rešpektujúcej spoločnosti na Slovensku.

3) Rozsah a formy ochrany a prezentácie umelecko-historickej zbierky múzea a prezentácie súčasného vizuálneho umenia, resp. iných aktuálnych umeleckých žánrov

V prípade, že budem zastávať pozíciu Koordinátorky, pri ochrane a prezentácii umelecko-historickej zbierky múzea a prezentácii súčasného vizuálneho umenia budem stavať na:

- i) svojej 4-ročnej skúsenosti z manažovania Galérie Schemnitz; a
- ii) odbornosti, skúsenosti, zrelosti a vášni všetkých zainteresovaných: interný kurátor/ka, externí kurátori/ky, Galerijná rada a odborníci/čky z SBM.

Rozsah a formy ochrany a prezentácie umelecko-historickej zbierky múzea ako i celý ostatný program GaJK bude výsledkom tvorivých diskusií, debát, ktoré **som pripravená** iniciovať a facilitovať. **Budem dávať priestor** tvorivosti, ale súčasne sledovať celkovú víziu smerovania SBM a GaJK. Chcem vytvoriť priestor pre silné individuality ale i priestor, kde sa budeme počúvať a rešpektovať.

Čo sa týka prezentácie súčasného vizuálneho umenia, sledovala som prácu Ivety Chovanovej v tejto oblasti. Ak sa nemýlim, bola to práve ona, ktorá iniciovala realizáciu výstav súčasného vizuálneho umenia v GaJK. Potom v roku 2019 prišla 'revolúcia' (v dobrom) súčasného vizuálneho umenia v priestoroch GaJK. Projekty Lucie Tkáčovej ma oslovili, ale rozumiem aj tým, pre ktorých boli príliš expanzívne. Pre mňa boli osviežujúce, plné energie a priestoru pre sebareflexiu. Predpokladám, že GaJK by mohla nadviazať na spolupráce s kurátormi/kami a súčasnými umelcami/kyňami a vytvárať nové spolupráce pri tvorbe svojho výstavného plánu. Osobne by som podporila projekty, pri ktorých by sa hľadali možnosti na integrovanie diel súčasného vizuálneho umenia do historických expozícií, a to nielen v GaJK. Model integrovania umenia do iných expozícií, či už geologického, technického, historického, atď., charakteru by sa mohlo stať základom internej spolupráce GaJK s ostatnými oddeleniami SBM. Galéria by sa tak stala proaktívnou súčasťou SBM, prinášajúcou oživujúce prvky do ostatných expozícií. Celé SBM by tak tiež prezentovalo holistický a zároveň interdisciplinárne prístupy vo svojej práci.

V tomto duchu tiež považujem za dôležité, aby galéria realizovala v spolupráci s ostatnými oddeleniami SBM rezidenčné programy, v ktorých by sme ponúkli priestor nielen výtvarným umelcom, ale aj performerom, spisovateľom, básnikom, hercom, scenáristom, hudobníkom (spolupráca s HUAJA?), dizajnérom a pod. Banská Štiavnica ako historické mesto ponúka veľa možností na realizáciu tematických interdisciplinárnych rezidencií, ktorých záverom by boli prezentácie tvorby účastníkov rezidencií v priestoroch GaJK, ale i v exteriéri. Navyše, interdisciplinárne rezidenčné pobyty by mohli priniesť viacvrstvové prezentácie aj na tému: „Globálna klimatická kríza“, jej dopady na živé bytosti a prírodu a dôsledky pre budúci život ľudstva. Takáto činnosť by bola v súlade s myšlienkou vybudovať z SBM zelené múzeum.

4) Práca s cieľovými skupinami

V prvom kroku je dôležité zdefinovať, kto sú cieľové skupiny GaJK. Ich zdefinovanie by malo byť súčasťou tvorby strategického plánu rozvoja galérie, v kontexte stratégií vytvorených pre SBM. To, čo tu uvediem sú moje prvé predstavy, ktoré prinesiem do diskusie s kolegami/kyňami.

Lokálne (mesto a okres Banská Štiavnica) – na to, aby sme mohli lokálne pracovať s našimi cieľovými skupinami, mali by sme sa stať aktívnymi tvorcami týchto skupín. Navrhujem realizovať sériu pracovných stretnutí s potenciálnymi partnermi (vzdelávacie a kultúrne inštitúcie/organizácie), aby sme zistili, na čom pracujú a ako by galéria mohla pomôcť uvedeným inštitúciám/organizáciám v napĺňaní ich cieľov. Mojim zámerom by bolo vytvoriť neformálnu sieť, prirodzenú platformu spolupracujúcich organizácií postavenú na osobných vzťahoch. V zozname navštívených inštitúcií/organizácií by nemali chýbať:

- Školy v meste a okrese (MŠ, ZŠ, SŠ) – následne bude možné aktualizovať existujúci program, ktorý GaJK má pre žiakov a študentov tak, aby vznikol v spolupráci s tými, pre ktorých je vytváraný; príkladom by mohli byť interaktívne hodiny slobodnej tvorivosti v GaJK, keď deti/študenti budú mať možnosť nadýchať sa atmosféry v galérii a uvoľniť v sebe kreatívny potenciál, t. j. zažiť niečo iné ako v škole, kde sú často iba prijímateľmi vedomostí v presne štruktúrovanom rámci pedagogického plánu;
- Hudobná a umelecká akadémia Jána Albrechta v BŠ – pre spoluprácu na intermediálnych projektoch;
- Galéria Schemnitz – tvorbu synergií a zdieľanie publika;
- Binder Gallery – pre tvorbu synergií a zdieľanie publika;
- Banská St a nica – pre tvorbu synergií a zdieľanie publika;
- Oddelenie kultúry mesta Banská Štiavnica – pre tvorbu synergií a zdieľanie publika;
- Ostatné kultúrne organizácie, centrá, projekty v meste a okrese – pre tvorbu synergií a zdieľanie publika.

Regionálne a celoštátne – tu navrhujem nadviazať na rozbehnuté spolupráce (napr. so Štúdiom tanca, či divadelným zoskupením Odivo) a postupne ich rozširovať. Tiež sa budeme môcť oprieť o výsledky tvorby neformálnej siete spolupracujúcich organizácií v meste a okrese, a podobne si vytvoriť i regionálnu sieť kontaktov pre rôzne typy spoluprác. GaJK môže cez svoju Facebook stránku ale i cez stránky spolupracujúcich organizácií potom pozývať návštevníkov na svoje podujatia.

Pokiaľ viem, novinkou by pre GaJK boli medzinárodné spolupráce a tým aj rozširovanie publika za hranice SR. Historicky sme ako mesto a štát najviac prepojený s Českou republikou a Maďarskom, a na tieto krajiny by som sa v úvode orientovala pri rozvíjaní medzinárodnej spolupráce GaJK a práce s publikom zo zahraničia. Osobne by som rada videla v GaJK pracovať tím lektorov, ktorí dokážu sprostredkovať umenie návštevníkom aj v cudzom jazyku.

5) Inovatívne nápady zamerané na zvyšovanie návštevnosti galérie a jej kredibility vo vzťahu k odbornej a laickej verejnosti

Intenzívna práca s cieľovými skupinami by mala priniesť zvýšenie návštevnosti galérie. Ak sa galérii podarí vytvoriť rovnocenné partnerstvá a vziať do úvahy potreby iných kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií/organizácií, tak bude prirodzene vyhľadávaným miestom, či už individuálnych alebo organizovaných, skupinových návštev.

Ako som uviedla vo svojom motivačnom liste, považujem za dôležité, aby umenie zo zbierok i diela súčasného umenia boli kvalitne sprostredkované návštevníkom. Lektori by mali byť mediátormi umenia, čo bude vyžadovať ich dôslednú prípravu na túto prácu v spolupráci s kurátormi/kami a v prípade súčasného umenia aj v kontakte so samotnými umelcami/kyňami.

Atraktivnosť expozícií galérie by zvýšili interaktívne prvky, tak ako ich poznáme zo zahraničia. Interakcie môžu vytvoriť momenty prekvapenia, ktoré oživia návštevu výstavy. Špeciálne by som sa zamyslela nad drobnými interaktívnymi prvkami pre deti, ktoré sa začnú veľmi rýchlo nudiť, ak majú zostať iba pasívnymi divákmi. Akékoľvek interaktívne prvky by sme realizovali tak, aby sa zachovala dôstojnosť, poslanie a vzdelávací potenciál galérie a vizuálneho umenia. Ako dôležitý inovatívny prvok vnímam už skôr spomenuté intervencie umenia do iných expozícií, kde by významne obohatili mono-tematické prezentácie. Podobne by mohli byť exponáty z rôznych múzeí SBM prezentované v GaJK, ako intervencia geologických, baníckych, technických, historických a iných exponátov do sveta vizuálneho umenia.

6) Možnosti viaczdrojového financovania rozvojových projektov galérie

- Základom je štátny rozpočet a viem, že slúži na pokrytie hlavnej časti prevádzkových nákladov;
- Generálny partner GaJK – som pripravená iniciovať proces hľadania generálneho partnera pre GaJK;
- Predaj vstupného – navrhujem porozmýšľať, či by nemal byť nahradený dobrovoľným vstupným, ale to až po analýze reálnych príjmov zo vstupného v bežnom roku (nie v koronakríze);
- Možnosť posilať finančné dary na konkrétny transparentný účet;
- Predaj pohľadníc s dielami z historických zbierok (perspektívne i diel súčasného umenia) a iných drobných suvenírov vo vstupnej hale galérie;
- Projekty z verejných zdrojov – európske projekty – pokiaľ viem, správa projektov sa presúva na úroveň samosprávnych krajov (stratégia rozvoja BBSK: medzi prioritami je aj kultúra a turizmus);
- Preskúmať možnosti medzinárodných grantov: Intereg, Visegrad a Norway Funds;
- OZ Iniciatíva za živé mesto – hľadať spôsoby spolupráce na projektoch;
- Prenájom galerijných priestorov (aj v spolupráci s ubytovacími zariadeniami v meste) na vzdelávacie a team-buildingové podujatia firiem, škôl, či iných inštitúcií.

7) Koncepcia akvizičnej činnosti umelecko-historických zbierok

Realizovať akvizičnú činnosť vyžaduje rozsiahle znalosti z histórie umenia ako aj súčasného diania vo vizuálnom umení. Tu sa budem spoliehať na spoluprácu s kurátorom/kou GaJK ako aj na konzultácie s externými kurátormi/kami a Galerijnou radou.

Viem, že GaJK má rozsiahlu zbierku diel J. Kollára a E. Gwerka, ale vlastní aj diela ďalších umelcov, ktorí mali vzťah k B. Štiavnici a jej okoliu (Jaroslav Augusta, Klára Pataki, Vojtech Remeň, atď.).

Neviem, či existuje zoznam súkromných zberateľov diel umelcov prepojených s B. Štiavnicou a jej okolím. Ak áno, tak by GaJK mala s týmito ľuďmi udržiavať kontakt pre prípad potenciálnych akvizícií. Podobne si myslím, že je potrebné postupovať aj pri celkovom rozvoji umelecko-historického fondu SBM, ktorý vznikol v súvislosti s banskou činnosťou v regióne.

Potenciálne, aj vzhľadom na to, že SBM sa má stať zeleným múzeom, budem iniciovať rozhovory s kurátormi/kami a vedením SBM ohľadom akvizícií diel súčasných vizuálnych umelcov. Diela by mali reflektovať jednak témy týkajúce sa globálnej ekologickej krízy, ale aj oblastí, ktoré SBM zastrešuje – história, geológia, pamäť baníctvom poznačenej krajiny, život ľudí v regióne a pod.

Galéria v Banskej Štiavnici vznikala ťažko a vyžadovala nasadenie mnohých kultúrnych pracovníkov. Teraz sa zdá, že je niekoľko rokov v prelomovom období, keď mnohí umelci/kyne a kurátori/ky cítia potenciál GaJK na jej obohatenie o výstavy/diela súčasných vizuálnych umelcov/kýň. Myslím, že je to celkom prirodzený proces rozvoja galérie, ktorý nie je možné zastaviť. Otvorenie sa GaJK novým trendom, pri súčasnom zachovaní úcty k historickým zbierkam, považujem za dôležitý moment jej rozvoja. Do kontextu jasného uvedomenia si vysokej hodnoty historických zbierok GaJK a SBM môže vstúpiť súčasné umenie a so starým komunikovať. Som presvedčená, že Jozef Kollár či Anton Schmidt by takúto komunikáciu privítali.